

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหาร
ส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

PARICIPATORY ACTION RESEARCH TO DEVELOP THE CHILD CAREGIVERS IN
MANAGING LEARNING EXPERIENCE FOR EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT UNDER

PHO SAI SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION, DONTAN DISTRICT, MUKDAHAN PROVINCE

9

สุดใจ พรหมเสนา*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร และ 3) เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 9 คน กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 คน ผู้ดูแลเด็ก 5 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 4 คน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นสังเกตและขั้นสะท้อนผล โดยดำเนินการ 2 รอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยและแบบนิเทศการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และแบบทดสอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและปัญหาการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร พบว่า สภาพการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย จึงทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนประสบการณ์การรู้ระดับปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ดูแลเด็กทั้งหมดมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองด้านการจัดประสบการณ์รู้ระดับปฐมวัยทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

2. วิธีการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทรพบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ และการนิเทศภายในเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร พบว่า

3.1 จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ก่อนการอบรม กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีคะแนน Pre-Test ร้อยละ 47.11 หลังจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ร้อยละ 81.78 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3.2 จากการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ พบว่า ผู้ดูแลเด็กสามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3.3 จากการนิเทศภายใน ผู้ดูแลเด็กสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the states and problems of child caress' development in learning experience management for early childhood at Development Center for Early Childhood under Pho Sai sub-district Administration Organization, 2) to find a guideline in developing child cares in learning experience management at Development Center for Early Childhood under Pho Sai sub-district Administration Organization, and 3) to follow up and evaluate the development of child cares in learning experience management for early childhood under Pho Sai sub-district Administration Organization, Dontan district, Mukdahan Province. The target group consisted of nine child cares. Participatory action research was used for the study consisting of 4 stages: planning, action, observation and reflection. The study was conducted in two cycles. The instruments used were interview forms, tests, observation forms, evaluation forms for learning experience management plan for early childhood and supervision forms for learning experience management. The statistics used for data applied for analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The findings were as follows :

1. All the child cares lacked knowledge and understanding in the process of learning experience management and they could not manage learning experience for early childhood effectively.

2. The suitable guideline for developing child cares in learning experience management consisted of a participatory action workshop training, use of learning experience planning and internal supervision.

3. The follow-up and evaluation of the child cares' development in learning experience management showed the following results :

3.1 The first workshop of the Research Training Group Pre-Test score of 47.11 percent after the workshop. The participants with knowledge and understanding of the learning experience for early childhood as a whole is 81.78 per cent as at a high level.

3.2 The child cares' were able to write their learning experience plans for early childhood. The suitability of the plans was at a high level.

3.3 Through internal supervision the child cares' were able to manage learning experience that improved the early childhood's learning behavior to a high level of suitability.

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมไทยจากสังคมแบบเดิมมาสู่สังคมใหม่ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยในเมืองปรับเปลี่ยนไปและส่งผลกระทบต่อวิถีของคนไทยในชนบทซึ่งเป็นกลุ่มคนไทยส่วนใหญ่ในประเทศ วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงมีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กทำให้มีการศึกษารูปแบบ การอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่เด็กไทยที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของคนไทยและสังคมไทยพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงของโลกจึงมีการพัฒนาแบบการศึกษาปฐมวัย ตามวิถีไทยฉบับนำร่องโดยคณาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ.2528 และมีการปรับปรุงทดลองใช้อีกครั้งในช่วงปี 2537-2542 โดยเป็นการจัดการศึกษาที่ยึดแนวคิดจากแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นหลัก จากสภาพวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรง สร้างความกดดันให้เกิดความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทยให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีคุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้งรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพ (วัฒนา บุญสิทธิ์และอัญชลี ไสยวรร. 2549 : 78) จากผลงานวิจัยทางการแพทย์พบว่า เด็กปฐมวัยไทยจำนวนมากถึง 1 ใน 6 มีพัฒนาการล่าช้าไม่สมวัย โดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุ แสดงว่าเด็กเหล่านี้ขาดโอกาสเรียนรู้และขาดการเลี้ยงดูที่เหมาะสมรวมทั้งจำนวนเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาพิเศษมีเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหามีการเฝ้าระวังและดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีทุกกลุ่มตั้งแต่แรกเกิดตลอดจนมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและศักยภาพของเด็ก (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548. 12)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นศาสตร์เฉพาะและแตกต่างจากการจัดการศึกษาในระดับอื่น เนื่องจากเด็กวัยนี้ต้องการความรักความอบอุ่นมากเป็นพิเศษที่สำคัญเป็นช่วงวัยที่กำลังพัฒนาทุกด้านไม่ว่าจะเป็นร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ดังนั้นบทบาทของครูปฐมวัยจึงมีความสำคัญยิ่งมิใช่เพียงแค่จัดการเรียนการสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้ บวกเลขได้ตามศักยภาพของวัยและความคาดหวังของพ่อแม่ผู้ปกครอง หากต้องรู้หลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็กซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมต่างๆ ของเด็ก รู้วิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับวัย ครูต้องช่วยจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและเอื้อให้พัฒนาทุกด้านในขณะที่ยังไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งให้ความรักความเข้าใจและเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดอาจารย์มัลลิกา เหมือนอบ ครูดีเด่นระดับอนุบาลของคุรุสภา ประจำปีการศึกษา 2545 กล่าวว่า การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กอนุบาลในแต่ละวันจะต้องก่อให้เกิดพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา เน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย ประกอบกิจกรรมทั้ง 6 รูปแบบได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเสรี และกิจกรรมเกมการศึกษา โดยใช้สื่อการสอนที่สนุกสนาน เห็นเป็นรูปธรรม และสามารถสัมผัสได้ (นภเนตร ธรรมบวร. 2550 : 27)

การพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงจำเป็นต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการเรียนรู้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัย ด้วยการจัดประสบการณ์และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพของตนเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างรู้เท่าทัน สืบเนื่องจากการเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้มีการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการและธรรมชาติของเด็กปฐมวัย เพื่อนำความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยมาใช้ในการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลได้อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างแท้จริง (พิทยาภรณ์ สิงหกันตพงศ์ และณัฐวรรดา มณีรัตน์. 2550 : 27)

การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเป็นนโยบายอีกนโยบายหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้อง ดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญพ.ศ. 2550 มาตรา 289 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2545 มาตรา 41 พระราชบัญญัติเทศบาลพ.ศ. 2496 มาตรา 50 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ซึ่งตามแผนดังกล่าวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาทั้งการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบจากหน่วยงานต่างๆภายในปี 2552 เป็นไปตามความพร้อมและความเหมาะสมของท้องถิ่น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งซึ่งไม่เคยจัดการศึกษาประสบปัญหาต่างๆ หลายด้านโดยเฉพาะปัญหาด้านการดำเนินงานของศูนย์ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรด้านวิชาการและสถานที่ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 3)

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการศึกษาอบรมตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนดดังนั้นภาระหน้าที่ด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลคือการจัดการศึกษาปฐมวัยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย การจัดการส่งเสริมกีฬา นันทนาการกิจกรรมเด็กและเยาวชน และการดำเนินงานด้านการศาสนา การบำรุงศิลปะ จารีตประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทรที่รับผิดชอบได้แก่ การจัดการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโคก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหล่ม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพธิ์ไทร และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาโพธิ์ ซึ่งจากการศึกษา สอบถามและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรฐานขั้นพื้นฐาน) ในด้านบุคลากร มาตรฐานที่ 2 ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน โดยผู้ดูแลเด็กขาดการดำเนินการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ไม่มีการบันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการเด็กในแต่ละกิจกรรมที่เป็นปัจจุบัน และจากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ส่วนใหญ่ผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จิตวิทยาเด็กและพัฒนาการเด็ก ไม่มีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่เหมาะสมกับวัย และขาดทักษะในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ หรือการบันทึกหลังการจัดประสบการณ์นอกจากนี้การประเมินพัฒนาการเด็ก ในแต่ละกิจกรรมไม่เป็นไปตามสภาพจริง ซึ่งส่งผลให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ดูแลเด็กทุกคนมีความต้องการในการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการรายงานผลการนิเทศการศึกษาด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาลจังหวัดมุกดาหารพบว่าครูผู้ดูแลเด็กยังคงเป็นลักษณะการรับเลี้ยงดูเด็กยังไม่ใช่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ดี การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ไม่เป็นระบบ และไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ส่งผลให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายการเรียนรู้และมีความสนใจในกิจกรรมน้อยมากทำให้พัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกายจิตใจ-อารมณ์สังคม และสติปัญญา ไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร อีกทั้งครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับการนิเทศภายในที่ต่อเนื่อง จึงทำให้ไม่มีเทคนิคแนวทางหรือวิธีคิดที่ดีพอสำหรับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่จะจัดกิจกรรมที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นครูผู้ดูแลเด็กควรจัดกิจกรรมโดยบูรณาการผ่านการเล่นและผ่านสื่อวัสดุอุปกรณ์และสภาพแวดล้อม ที่เน้นให้เด็กเกิดทักษะการเรียนรู้ควบคู่คุณธรรมจริยธรรมทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานและมีความสุขในการร่วมกิจกรรมครูจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบมีการปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ให้เป็นแผนที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เด็กได้พัฒนาตนเองในทุกๆด้านทั้งด้านร่างกายจิตใจ-อารมณ์สังคม และสติปัญญา

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร

อำเภอคลองตาลจังหวัดมุกดาหาร ให้มีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ในทุกๆด้านและเพื่อเตรียมความพร้อมเด็กที่จะเข้าเรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น อีกทั้งเป็นสารสนเทศสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลก้าวหน้าต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

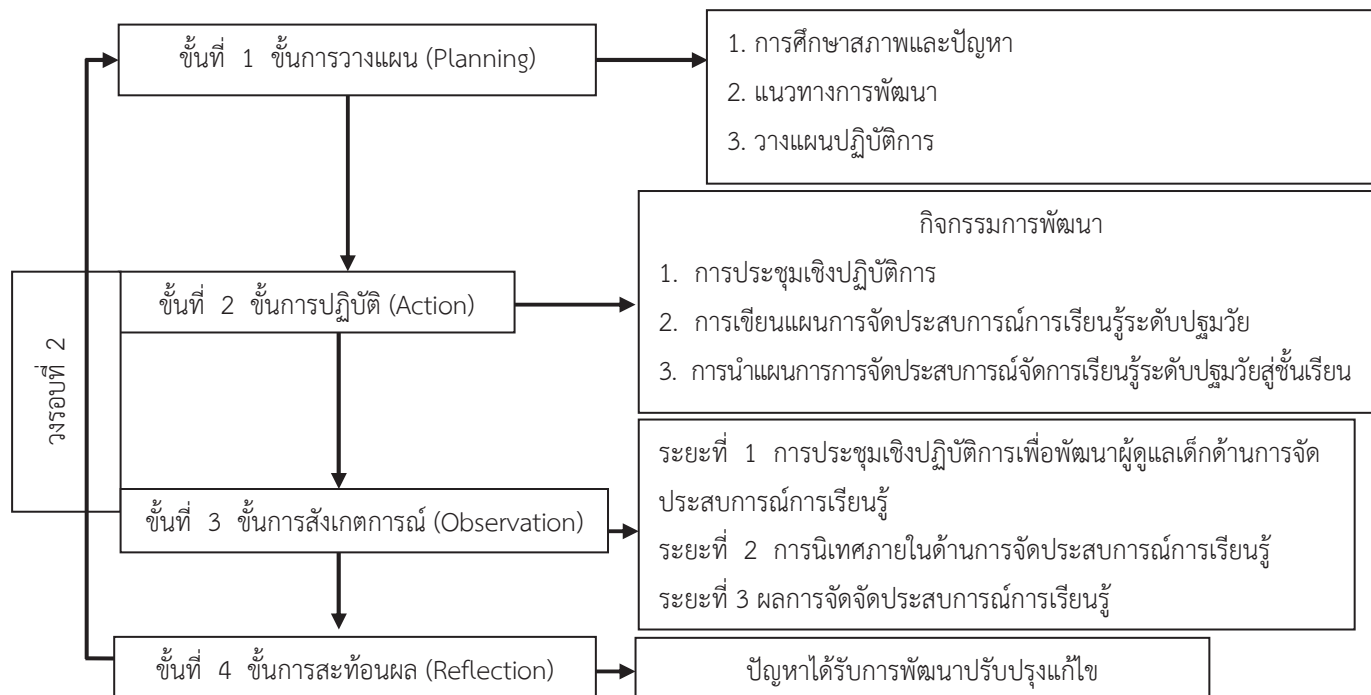
การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอคลองตาล จังหวัดมุกดาหาร
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอคลองตาลจังหวัดมุกดาหาร
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอคลองตาล จังหวัดมุกดาหาร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ไว้ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Action Research) ตามแนวคิดของคอมมิสและแม็กแท็กการท์ (Kemmis and McTegart. 1988 : 11-15, อ้างถึงใน งามอาจ นัยพัฒน์. 2551 : 302 - 303)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นการวางแผน (Planning)

1. การศึกษาสภาพและปัญหาของผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของกลุ่มเป้าหมาย

1.2 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย

2. ผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวางแผนทางในการพัฒนาผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร ประกอบด้วย

2.1 การปฏิบัติการวิจัยในวงรอบที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และการนิเทศภายใน

2.2 การปฏิบัติการวิจัยในวงรอบที่ 2 การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ของผู้ดูแลเด็ก และการนิเทศภายใน

3. วางแผนปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร

3.1 การปฏิบัติการวิจัยในวงรอบที่ 1

3.1.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ตั้งแต่วันที่ 1-2 ธันวาคม 2554

3.1.2 การนิเทศภายใน ตั้งแต่วันที่ 23 ม.ค-10 ก.พ 2555

3.2 การปฏิบัติการวิจัยในวงรอบที่ 2

3.2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ของผู้ดูแลเด็ก ตั้งแต่วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2555

3.2.2 การนิเทศภายใน ตั้งแต่วันที่ 21-24 กุมภาพันธ์ 2555

ขั้นที่ 2 ขั้นการปฏิบัติการ (Action)

ดำเนินการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร โดยกระบวนการวิจัย 4 ขั้นตอนและปฏิบัติการวิจัย 2 วงรอบ

ขั้นที่ 3 ขั้นการสังเกตการณ์(Observation)

1. การสังเกตจากการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและประเมินแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ของกลุ่มเป้าหมายในวงรอบที่ 1 โดยใช้แบบทดสอบก่อน-หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการและการสังเกต

2. การสังเกตจากการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและประเมินแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ของกลุ่มเป้าหมายในวงรอบที่ 2

---

3. การสังเกตจากการนิเทศภายในทั้ง 2 วงรอบ ดังนี้

3.1 การนิเทศการพัฒนาผู้ดูแลเด็กโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย

3.2 การนิเทศโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

ขั้นที่ 4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection)

4.1 ประชุมเพื่อร่วมกันหาข้อสรุปในการพัฒนาร่วมกันการปฏิบัติการวิจัยในวงรอบที่ 1 และ 2

4.2 สรุปผลการดำเนินงาน

กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้คือ

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 13 คน ได้แก่

1.1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน

1.1.2 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 คน

-ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 5 คน

1.2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 4 คน ได้แก่

1.2.1 นักวิชาการศึกษา จำนวน 1 คน

1.2.2 วิทยากร จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่

1.1 แบบสัมภาษณ์ปัญหาและความต้องการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร

1.2 แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยของผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร

1.3 แบบทดสอบก่อน-หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทรในวงจรที่ 1

1.4 แบบสังเกตพฤติกรรมผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร

1.5 แบบสังเกตจากการนิเทศ ผลการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร

1.6 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร

การจัดกระทำข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกต แบบการสัมภาษณ์ แบบประเมินแผน แบบทดสอบก่อน-หลังการอบรมและแบบบันทึกการประชุม มารวบรวมและจัดเป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

2. ตรวจสอบคุณภาพ และความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation technique) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้โดยผู้วิจัยเลือกใช้ 3 ด้าน คือ

2.1 การตรวจสอบด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลหนึ่งจากบุคคลหนึ่งที่เกี่ยวข้องหลายคน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง และเชื่อถือได้

2.2 การตรวจสอบด้านวิธีการ (Methodological Triangulation) เป็นการเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีการ เช่น เก็บรวบรวมข้อมูลจากการจดบันทึกประจำวันเพื่อให้มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

2.3 การตรวจสอบด้านผู้วิจัยและผู้ร่วมศึกษา (Investigation Triangulation)

2.4 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สังเคราะห์และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลภายในกลุ่มและระหว่างจัดกลุ่มให้เป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดและความ มุ่งหมายของการวิจัย

2.5 ประมวลผลและสรุปผลการวิจัยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐานได้แก่ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ การทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

วิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมาย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาในการพัฒนาพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร พบว่า

1.1 สภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรฐานขั้นพื้นฐาน) ในด้านบุคลากร มาตรฐานที่ 2 ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน โดยผู้ดูแลเด็กขาดการดำเนินการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ขาดการบันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์ และขาดการประเมินพัฒนาการเด็กในแต่ละกิจกรรมที่เป็นปัจจุบัน

1.2 ปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า ปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในปัจจุบันส่วนใหญ่ผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จิตวิทยาและพัฒนาการเด็กไม่มีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่เหมาะสมกับวัยไม่มีทักษะในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์หรือการบันทึกหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการเด็กในแต่ละกิจกรรมไม่เป็นไปตามสภาพจริง ซึ่งส่งผลให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยไม่มีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ 2 แนวทาง 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 2) การนิเทศภายใน

3. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร พบว่า จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีคะแนน Pre-Test ร้อยละ 47.11 หลังจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ร้อยละ 81.78 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ พบว่า ผู้ดูแลเด็กสามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และการนิเทศภายในผู้ดูแลเด็กสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการพัฒนาครูด้านการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร มีผู้ร่วมวิจัยครั้งนี้คือ ผู้วิจัยและครูผู้ร่วมวิจัยรวมทั้งสิ้น 9 คน ซึ่งผลการวิจัยและประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล

จังหวัดมุกดาหาร เป็นการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจึงต้องอาศัยข้อมูลที่หลากหลาย เพราะการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนา ต้องเริ่มด้วยการศึกษาข้อมูลเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมและครบถ้วนเพียงพอ สำหรับใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาผู้ดูแลเด็กจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ขาดการดำเนินการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ วิธีการจัดกิจกรรมไม่หลากหลาย การวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรม ความไม่ชัดเจนของเนื้อหาไม่ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ขาดการบันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์ ซึ่งส่งผลให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยไม่มีประสิทธิภาพ

1.1 ด้านสภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ มะลิงาม (2548 : 75-76) ได้ศึกษาการพัฒนาครูพี่เลี้ยงด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด กองการศึกษาเทศบาลตำบลบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ก่อนการพัฒนาครูพี่เลี้ยงขาดความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาพร เนติรัตน์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนอนุบาลฉะเชิงเทรา อำเภอมะขาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการสำหรับนักเรียนระดับปฐมวัย ครูยังสอนแบบเดิมอยู่ คือให้ความรู้แก่นักเรียนฝ่ายเดียว นักเรียนขาดโอกาสทำกิจกรรมนอกห้องเรียน แหล่งเรียนรู้มีน้อย ครูไม่ค่อยใช้สื่อ อุปกรณ์ สรุปว่า ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ผดุงเกียรติ บุพศิริ (2553 : 130) ได้ทำการศึกษาการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ดูแลเด็กทั้ง 6 คน ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ระดับ

ปฐมวัยสอดคล้องกันทั้งในด้านการจัดกิจกรรมประจำวัน ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดการในชั้นเรียน ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและด้านบทบาทครูปฐมวัยและมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้ครบทุกด้าน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จารุณี กุลศรีวนารัตน์ (2553 : 129) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางทรายน้อย อำเภอบ้านใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยค่อนข้างน้อย ส่งผลให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งผู้ดูแลเด็กมีความต้องการและ ยินดีเข้ารับการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจและเพิ่มความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร พบว่าการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้วยกลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการและนิเทศภายใน การประชุมเชิงปฏิบัติการและนิเทศภายใน โดยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาบรรยายให้ความรู้กับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 วงจร พบว่า สามารถพัฒนากลุ่มเป้าหมายทั้ง 9 คน ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยมากขึ้น สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยได้ ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่า การอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นกิจกรรมในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และนับว่าเป็นแนวทางพัฒนาที่ยอมรับกันว่าเป็นส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้สำหรับทุกองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อปรับปรุงคุณภาพของงานในองค์กร สำหรับการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย และการฝึกเขียนแผน การจัดประสบการณ์เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากรครูเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เข้าประชุมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ และเจตคติที่ดีต่อการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพร สามัตถิยะ (2547 : 71-72) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาครูพี่เลี้ยงด้านการจัดประสบการณ์ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสว่าง (กุดน้ำใส) อำเภอดงบัง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการทำให้ครูพี่เลี้ยงมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดทำคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมสร้างสรรค์ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิภพ ธรรมประชา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการและการนิเทศการสอน ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถ จัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย ตามกิจกรรมประจำวัน 6 กิจกรรมในชั้นเรียนได้ ครูผู้ดูแลเด็กมี ความชำนาญ มั่นใจในการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผดุงเกียรติ บุพศิริ (2553 : 130) ได้ทำการศึกษาการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมปฏิบัติการ ร่วมติดตามประเมินผลและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย โดยมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงานเป็นขั้นตอน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จารุณี กุลศรีวนารัตน์ (2553 : 129) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางทรายน้อย อำเภอบ้านใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า หลังการพัฒนาผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 28.90โดยในระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ดูแลเด็กมีพฤติกรรมร่วมกิจกรรมโดยรวมมีความ

เหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยได้โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร โดยใช้แนวทางการนิเทศภายใน ซึ่งผู้วิจัยและคณะร่วมกันติดตามและประเมินผลการพัฒนา เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษา ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กเกิดความมั่นใจและสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากผลการนิเทศ พบว่า ผู้ดูแลเด็กทั้ง 9 คน สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา โสมณวัฒน์ (2549 : 87) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาครูในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษ เรียนร่วม พบว่า การนิเทศภายในส่งผลให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความยินดี กระตือรือร้น และ มีความพอใจ สามารถวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของเด็กพิเศษร่วมได้ครอบคลุม ทุกหัวข้อ โดยมีการปรับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการสอน การเตรียมการสอนวิธีการสอน โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย มีการกำหนดวิธีการวัดประเมินผล และเพิ่มกิจกรรมเสริมแรงที่จะส่งเสริมให้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กพิเศษเรียนร่วมประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนพล บุญคงที่ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเชียง กิ่งอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ดผลการศึกษาสรุปได้ว่า การดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้าน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมในการพัฒนา ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 2 ด้านคือ มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยเพิ่มขึ้น และสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยได้ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผดุงเกียรติ บุญศิริ (2553 : 130) ได้ทำการศึกษากิจการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย พบว่า ผู้ดูแลเด็กเกิดทักษะและประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยเพิ่มมากขึ้นและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จารุณี กุลศรีวนรัตน์ (2553 : 129) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางทรายน้อย อำเภอยางใหญ่ จังหวัดมุกดาหารผลการวิจัย พบว่า ผู้ดูแลเด็กสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยรวมเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ผลการพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย และสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ควรมีการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาบุคลากรได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถนำแผนการจัดประสบการณ์ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรพิจารณาในเรื่องของระยะเวลา และหัวข้อการอบรมเชิงปฏิบัติการให้สอดคล้องเหมาะสมกับกิจกรรม จะทำให้การอบรมเชิงปฏิบัติการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน การสัมมนาการวิจัยในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าสภาพความพึงพอใจของชุมชนในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

2.3 ควรพัฒนาผู้ดูแลเด็กในการดำเนินงานด้านอื่นๆ โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาให้ผู้ดูแลเด็กมีประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น

2.4 ควรนำแนวทางการศึกษาดูงานมาใช้ในการพัฒนาผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ, 2547.

กุลยา ตันติผลชีวะ. การวิจัยในชั้นเรียนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรสโปรดักส์, 2551.

จารุณี กุลศรีวนรัตน์. ผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบลบางทรายน้อย อำเภอห้วยใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2553.

นภเนตร ธรรมบวร. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ผดุงเกียรติ บุพศิริ. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร :

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2553.

พิทยาภรณ์สิงหามณฑลและณัฐวรรดา มณีรัตน์. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ. 2550.

วัฒนา ปุณณฤทธิและอัญชลี ไสยวรรณ. นวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ, 2549.